

Rapport

Datum: 23 februari 2007
Rapportnummer: 2007/038

Klacht

Verzoeker klaagt er over dat het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) het bedrag dat zijn pleegzoon heeft betaald, onjuist heeft verwerkt, waardoor het bedrag dat bestemd was voor de schadevergoeding van de fiets volgens het CJIB niet in zijn geheel is voldaan.

Met name klaagt verzoeker er over dat het CJIB:

het bedrag van € 479 dat verzoeker heeft betaald voor de fiets, heeft opgeteld bij het bedrag voor de gemeente, waardoor er een tekort is ontstaan met betrekking tot de vergoeding van de fiets;

aan degene van de vier jongens die het laatst zijn deel van € 212,50 heeft overgemaakt, een bedrag van € 213 heeft teruggegeven omdat te veel zou zijn betaald, waardoor deze jongen in plaats van te betalen een bedrag van € 0,50 heeft gekregen;

een verhoging heeft opgelegd over het gedeelte van het bedrag dat ten aanzien van de vergoeding voor de schade aan de fiets nog niet betaald zou zijn;

hem heeft meegedeeld de zaak onderling te regelen met de jongen die het te veel betaalde bedrag heeft teruggekregen.

Beoordeling

Algemeen

1. Nadat verzoekers pleegzoon met een aantal vrienden bij een gemeentewerf in Coevorden had ingebroken en vernielingen had aangericht en een fiets op het station had gestolen, veroordeelde de rechter hem op 1 oktober 2004 tot een schadevergoedingsmaatregel ten behoeve van de gemeente Coevorden voor een bedrag van € 850 (ten aanzien van de vernielingen) en ten behoeve van slachtoffer X voor een bedrag van € 479 (ten aanzien van de gestolen fiets).

Bij vonnissen van 1 oktober 2004 legde de rechter eveneens aan de drie mededaders een schadevergoedingsmaatregel voor een bedrag van € 850 op ten behoeve van de gemeente Coevorden. De vier jongens waren voor de schadevergoeding (ten behoeve van de gemeente Coevorden) hoofdelijk aansprakelijk.

Op 29 oktober 2004 stuurde het CJIB verzoekers pleegzoon een acceptgirokaart voor een bedrag van € 1329 (€ 479 + € 850).

2. De daders spraken onderling af dat zij alle vier 25% van het schadevergoedingsbedrag (ten behoeve van de gemeente Coevorden, te weten € 212,50) zouden overmaken aan het CJIB. In totaal diende verzoekers pleegzoon € 691,50 te betalen (€ 212,50 + € 479), wat

het CJIB op 16 november 2004 van hem ontving.

3. Het CJIB verdeelde het bedrag dat het van verzoekers pleegzoon ontving en betaalde het door aan de twee slachtoffers (€ 442,27 aan de gemeente Coevorden en € 249,23 aan slachtoffer X). Op 1 december 2004 voldeed een mededader € 195,23 bij het CJIB ten gunste van de gemeente Coevorden en op 24 november 2004 voldeed een tweede mededader een bedrag van € 212,50 aan het CJIB.

Volgens het CJIB ontving het op 2 december 2004 van de derde mededader een bedrag van € 213 ten behoeve van de gemeente Coevorden. Aangezien de vordering van de gemeente Coevorden op dat moment reeds geheel was voldaan, initieerde het CJIB op 21 december 2004 de terugstortingsprocedure aan de derde mededader.

4. Voor verzoekers pleegzoon stond er nog € 229,77 open van de vordering ten behoeve van slachtoffer X (ten aanzien van de fiets).

Op 22 december 2004 zond het CJIB verzoekers pleegzoon een aanmaning voor een bedrag van € 239,77 inclusief de opgelegde verhoging van € 10.

5. In zijn brief van 27 december 2004 aan het CJIB stelde verzoeker dat zijn pleegzoon het totale bedrag van € 691,50 aan het CJIB had overgemaakt en daarmee correct had gehandeld. Volgens verzoeker was het niet juist dat het CJIB van het bedrag van € 691,50 meer dan € 212,50 aan de gemeente had toebedeeld, waardoor de schadevergoeding ten behoeve van X niet geheel was voldaan. Verzoeker vroeg het CJIB dit ongedaan te maken.

6. Bij brief van 6 januari 2005 deelde het CJIB verzoeker mee dat het van verzoekers pleegzoon ontvangen bedrag van € 691,50 naar rato was verdeeld, hetgeen een standaard procedure is.

Het CJIB gaf aan dat in het vonnis is bepaald dat de vordering van de gemeente Coevorden hoofdelijk is en dat verzoekers pleegzoon de schade aan X alleen moet betalen.

Nadat de mededaders hun deel hadden betaald en de gemeente Coevorden het gehele bedrag had ontvangen is er een bedrag van € 213 te veel ontvangen, welk bedrag aan mededader G. (de vierde mededader) is teruggestort. Het CJIB verzocht verzoeker de zaak onderling te regelen met G. en alsnog het resterende bedrag van € 229,77 over te maken ten behoeve van slachtoffer X.

7. Verzoeker stelde in zijn brief van 8 januari 2005 aan het CJIB dat de vier jongens als groep zijn veroordeeld tot het vergoeden van € 850 aan de gemeente Coevorden, waardoor deze vordering niet hoofdelijk is.

Verzoeker vroeg zich af hoe het CJIB wel een deelbetaling kon doen aan benadeelde X en dan een te veel betaald bedrag aan een willekeurig iemand kon terugstorten ter grootte van € 213. Dit betekende dat mededader G. het CJIB € 212,50 had betaald en nu € 213 had teruggekregen van het CJIB en er dus € 0,50 op vooruit is gegaan.

Voorts gaf verzoeker aan dat hij geen mogelijkheden zag om het bedrag van € 213 terug te vorderen bij mededader G. omdat hij niet wist wie G. is en waar hij woont.

Verzoeker verzocht het CJIB de gemaakte vergissing recht te zetten, het bedrag terug te vorderen van mededader G. en dit te doen toekomen aan benadeelde X.

8. Het CJIB berichtte verzoeker bij brief van 18 januari 2005 allereerst dat de vordering van de gemeente Coevorden hoofdelijk is opgelegd, hetgeen betekent dat het CJIB iedere veroordeelde aanschrijft voor het formele schadebedrag. De rechter heeft in het vonnis bepaald dat wanneer de mededaders niet betalen, verzoekers pleegzoon het totale bedrag alleen dient te betalen.

Voorts liet het CJIB weten dat de betaling van € 213 was ontvangen op het moment dat de vordering van de gemeente Coevorden reeds volledig was voldaan, waarna het bedrag van € 213 is teruggestort.

Voor de vordering van benadeelde X stond nog een bedrag van € 229,77 open en omdat de betaling niet volledig was ontvangen, was een eerste verhoging van € 10 opgelegd en een aanmaning verzonden.

Omdat er volgens het CJIB geen sprake was van een vergissing verzocht het verzoeker de zaak onderling te regelen en wees het verzoeker erop dat het resterende bedrag van € 229,77 binnen drie weken op rekening van het CJIB moest zijn bijgeschreven.

9. Op 13 maart 2005 zond het CJIB verzoekers pleegzoon opnieuw een eerste aanmaning voor het restantbedrag, vermeerderd met de verhoging van € 10, aangezien het CJIB nog geen betaling had ontvangen.

Op 11 mei 2005 zond het CJIB verzoekers pleegzoon een tweede aanmaning voor een bedrag van € 287,72 (inclusief een tweede verhoging).

Omdat verzoekers pleegzoon het resterende bedrag nog niet had betaald, vaardigde het CJIB op 1 juli 2005 een dwangbevel uit voor het openstaande bedrag van € 287,72.

10. Nadat verzoeker een klacht had ingediend bij de Nationale ombudsman, liet het CJIB de Nationale ombudsman weten de incassoprocedure stop te zetten in afwachting van het oordeel van de Nationale ombudsman.

I. Ten aanzien van de verdeling naar rato

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat het CJIB het bedrag van € 479 dat zijn pleegzoon ten behoeve van slachtoffer X voor de gestolen fiets heeft betaald, heeft opgeteld bij het bedrag ten behoeve van de gemeente, waardoor er een tekort is ontstaan met betrekking tot vergoeding van de fiets.

2. De minister van Justitie heeft in zijn brief van 1 mei 2006 aan de Nationale ombudsman laten weten dat verzoekers pleegzoon bij vonnis van 1 oktober 2004 een schadevergoedingsmaatregel is opgelegd voor een bedrag van € 479 ten behoeve van slachtoffer X en een schadevergoedingsmaatregel voor een bedrag van € 850 ten behoeve van slachtoffer gemeente Coevorden. Bij vonnissen van 1 oktober 2004 is eveneens aan drie mededaders hoofdelijk een schadevergoedingsmaatregel opgelegd voor een bedrag van € 850. Hoofdelijk wil zeggen dat wanneer het genoemde bedrag geheel of gedeeltelijk is betaald, de andere veroordeelde in zoverre is bevrijd, maar ook dat ieder hoofdelijk aansprakelijk is voor het gehele bedrag totdat het hele bedrag is voldaan, aldus de minister.

Voorts heeft de minister gesteld dat het innings- en incassoproces van schadevergoedingsmaatregelen erop is gericht zo snel mogelijk de vordering te innen ten behoeve van slachtoffers, waarbij in geval van meerdere slachtoffers rekening moet worden gehouden met het feit dat het ene slachtoffer niet bevoordeeld mag worden boven het andere slachtoffer. Dit principe komt tot uitdrukking in de "Aanwijzing executie (vervangende) vrijheidsstraffen, taakstraffen, geldboetes, schadevergoedings- en ontnemingsmaatregelen". In deze aanwijzing is bepaald dat de door het CJIB ontvangen gelden onverwijld worden afgedragen aan het slachtoffer en dat wanneer er sprake is van meer slachtoffers, de ontvangen gelden naar rato van de toegewezen schadevergoeding worden verdeeld. De toedeling van het door verzoekers pleegzoon gestorte bedrag heeft ingevolge deze aanwijzing naar rato plaatsgevonden, aldus de minister.

Cijfermatig betekent dit dat verzoeker aansprakelijk was voor € 1329 (€ 479 + € 850), waarvan hij een deelbetaling van € 691,50 heeft gedaan. Deze deelbetaling betreft het 0,520316-ste deel (€ 691,50/ € 1329). Dit is volgens de minister dan ook het deel dat aan beide slachtoffers is overgemaakt (0,520316 x € 479 aan slachtoffer X en 0,520316 x € 850 aan slachtoffer gemeente Coevorden).

De minister heeft verder nog gesteld dat verzoekers pleegzoon een acceptgiro heeft ontvangen waarop het hele bedrag waarvoor hij aansprakelijk was, stond ingevuld. Hij is er niet op gewezen dat wanneer hij slechts een deelbetaling wilde storten hij diende aan te geven op welke veroordeling deze betrekking heeft. De reden hiervan is dat het CJIB ongeacht andersluidende instructies van de dader, het gestorte bedrag ingevolge de aanwijzing naar rato verdeelt over de slachtoffers.

De minister van Justitie acht de klacht ongegrond.

Beoordeling

3. Het vereiste van administratieve nauwkeurigheid houdt in dat bestuursorganen secuur werken.

4. Verzoekers pleegzoon was door de rechter veroordeeld tot het betalen van schadevergoeding aan de Staat ten behoeve van twee verschillende slachtoffers, te weten slachtoffer gemeente Coevorden (ten aanzien van de vernielingen) en slachtoffer X (ten aanzien van de gestolen fiets). Ingevolge de Aanwijzing executie (vervangende) vrijheidsstraffen, taakstraffen, geldboetes, schadevergoedings- en ontnemingsmaatregelen (zie Achtergrond) is het juist dat het CJIB de van verzoekers pleegzoon ontvangen betaling naar rato over de twee slachtoffers heeft verdeeld.

De Nationale ombudsman is echter van oordeel dat wanneer het CJIB één acceptgiro verstuurt ten aanzien van twee verschillende schadevergoedingsmaatregelen, terwijl er bovendien sprake is van schadevergoedingsmaatregelen opgelegd aan mededaders, ook van het CJIB mag worden verwacht dat het de betalingen met betrekking tot deze twee schadevergoedingsmaatregelen in hun volledigheid beschouwt. Dit betekent dat het CJIB op het moment dat het de vierde deelbetaling ten behoeve van de gemeente Coevorden had ontvangen, en er met betrekking tot deze schadevergoeding dus een te hoog bedrag was overgemaakt, had moeten nagaan wat hiervan de oorzaak was. Wanneer het CJIB de betreffende dossiers had bestudeerd, had het kunnen achterhalen dat er kennelijk sprake was van een onderlinge afspraak tussen de vier daders om ieder een vierde van het schadebedrag van de gemeente te betalen. Op dat moment had het de betalingen opnieuw moeten verdelen, waardoor de laatst ontvangen betaling van € 212,50 zou moeten worden aangewend ten behoeve van de gemeente Coevorden, waarna het resterende bedrag van de betaling van verzoekers pleegzoon zou moeten worden aangewend ten behoeve van slachtoffer X.

De Nationale ombudsman oordeelt derhalve dat het onjuist zou zijn als het moment waarop verzoekers pleegzoon zijn betaling verrichtte, bepalend is voor de vraag hoe deze betaling wordt verdeeld.

Dat het CJIB heeft nagelaten om uit te zoeken waarom er een te hoog bedrag ten behoeve van de gemeente Coevorden was overgemaakt en het de ontvangen bedragen dus niet heeft herverdeeld, is in strijd met het vereiste van administratieve nauwkeurigheid.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Het voorgaande geeft de Nationale ombudsman aanleiding om de minister van Justitie in overweging te geven ervoor zorg te dragen dat het CJIB in de gevallen dat het een te hoog

bedrag heeft ontvangen aan schadevergoeding, nagaat of hiervoor een verklaring is te vinden, en indien dit te wijten is aan het feit dat betalingen naar rato zijn verdeeld, ervoor zorg te dragen dat de betalingen worden herverdeeld.

In dit concrete geval geeft de Nationale ombudsman de minister van Justitie voorts in overweging om ervoor zorg te dragen dat het CJIB het restant van de vordering dat verzoekers pleegzoon nog zou moeten voldoen, kwijtscheldt met uitzondering van een bedrag van € 17,27 dat nog blijft openstaan nadat de vierde deelbetaling is herverdeeld en het ten onrechte teruggestorte bedrag van € 213 opnieuw invordert bij de betrokken mededader.

II. Ten aanzien van het terugstorten van € 213 aan de vierde mededader

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat het CJIB een bedrag van € 213 heeft teruggestort aan de vierde mededader die het laatst zijn deel van € 212,50 heeft overgemaakt, en hierdoor een bedrag van € 0,50 van het CJIB heeft gekregen.

2. De minister van Justitie heeft de Nationale ombudsman onder meer laten weten dat verzoekers pleegzoon op 16 november 2004 een bedrag van € 691,50 heeft overgemaakt aan het CJIB. Verder heeft de eerste mededader op 24 november 2004 een bedrag van € 212,50 voldaan en heeft de tweede mededader op 1 december 2004 een bedrag van € 195,23 overgemaakt aan het CJIB. Op 2 december 2004 heeft het CJIB van de vierde mededader € 213 ontvangen. Aangezien de vordering van de gemeente Coevorden op dat moment reeds geheel was voldaan, is dit bedrag op 21 december 2004 aan de vierde mededader teruggestort. Daarmee heeft de vierde mededader niet meer ontvangen dan hij had voldaan, aldus de minister.

Beoordeling

3. Het vereiste van administratieve nauwkeurigheid houdt in dat bestuursorganen secuur werken.

4. Gelet op hetgeen de Nationale ombudsman onder I heeft overwogen, had het CJIB de betaling van € 213 in het geheel niet mogen terugstorten. Door dit wel te doen heeft het CJIB in strijd met het vereiste van administratieve nauwkeurigheid gehandeld.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

III. Ten aanzien van het opleggen van een verhoging

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat het CJIB een verhoging heeft opgelegd over het gedeelte van het bedrag dat nog niet voor vergoeding van de schade aan de fiets zou zijn betaald.
2. De minister van Justitie heeft zich in zijn brief aan de Nationale ombudsman niet over dit klachtonderdeel uitgelaten. In het bijgevoegde ambtsbericht heeft de directeur van het CJIB gesteld dat omdat op de brief van 18 januari 2005 aan verzoeker geen betaling volgde, de incasso is voortgezet en op 13 maart 2005 opnieuw een eerste aanmaning is verzonden voor het restantbedrag vermeerderd met de eerste wettelijke verhoging van € 10. Omdat betaling van het openstaande bedrag uitbleef, is op 11 mei 2005 een tweede aanmaning gezonden, waarbij het schadevergoedingsbedrag is verhoogd met een tweede wettelijke verhoging.

Beoordeling

3. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is.
4. De Nationale ombudsman heeft onder I geoordeeld dat het CJIB na ontvangst van de vierde deelbetaling de betalingen had moeten herverdelen, en het CJIB het te veel betaalde bedrag had moeten aanwenden ten behoeve van slachtoffer X.

Aangezien één van de mededaders in strijd met de onderling gemaakte afspraak € 195,23 heeft overgemaakt in plaats van € 212,50 kon de schadevergoeding ten gunste van slachtoffer X niet in het geheel worden voldaan. Dit betekent dat het CJIB het restant van € 17,27 op verzoekers pleegzoon mocht verhalen.

Het CJIB heeft verzoeker een acceptgirokaart gestuurd voor een bedrag van € 1329 en dat heeft verzoeker niet voldaan. Ingevolge de aanwijzing (zie Achtergrond) mocht het CJIB verzoekers pleegzoon een eerste wettelijke verhoging opleggen wanneer het verschuldigde bedrag niet, niet tijdig of niet volledig is betaald. Nu er een bedrag van € 17,27 bleef openstaan op de vordering ten behoeve van slachtoffer X en verzoekers pleegzoon het verschuldigde bedrag niet volledig heeft voldaan, mocht het CJIB verzoekers pleegzoon een verhoging opleggen.

Dat verzoekers pleegzoon deze verhoging te wijten heeft aan de mededader die in strijd met de onderling gemaakte afspraak te weinig heeft betaald, kan het CJIB niet worden aangerekend. Nu verzoekers pleegzoon hoofdelijk aansprakelijk was voor de vordering, dient hij dit onderling met de mededader te verrekenen.

Door verzoeker een verhoging op te leggen heeft het CJIB in overeenstemming met het redelijkheidsvereiste gehandeld.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

IV. Ten aanzien van de mededeling om de zaak onderling te regelen

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat het CJIB hem heeft meegedeeld dat hij de zaak onderling met mededader G. moet regelen die het te veel betaalde bedrag heeft teruggekregen.
2. De minister van Justitie heeft de Nationale ombudsman laten weten dat wanneer de hoofdelijk veroordeelden onderling afspraken hebben gemaakt, maar niet iedereen het afgesproken deel voldoet, de benadeelde een regresrecht heeft op de bevoordeelde. Indien de bevoordeelde blijft weigeren te betalen, kan de benadeelde de zaak voor de civiele rechter brengen. Het CJIB mengt zich uitdrukkelijk niet in deze civiele verhouding tussen de mededaders, die door de rechter middels een opgelegde hoofdelijke maatregel in het leven is geroepen.

Beoordeling

3. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is.
4. Nu de Nationale ombudsman onder I heeft geoordeeld dat het CJIB de betaling van mededader G. niet aan G. had mogen terugstorten, had het CJIB evenmin mogen zeggen dat verzoekers pleegzoon de zaak onderling met G. moest regelen. Door dit wel te zeggen, heeft het CJIB in strijd met het redelijkheidsvereiste gehandeld.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het Centraal Justitieel Incasso Bureau te Leeuwarden is

gegrond ten aanzien van:

- de verdeling naar rato van het door verzoekers pleegzoon betaalde bedrag, wegens schending van het vereiste van administratieve nauwkeurigheid;
- het terugstorten van € 213 aan de vierde mededader, wegens schending van het vereiste van administratieve nauwkeurigheid;
- de mededeling om de zaak onderling te regelen, wegens schending van het redelijkheidsvereiste.

niet gegrond ten aanzien van:

- het opleggen van een verhoging.

AANBEVELING

De Nationale ombudsman geeft de minister van Justitie in overweging ervoor zorg te dragen dat het Centraal Justitieel Incasso Bureau in de gevallen dat het een te hoog bedrag heeft ontvangen aan schadevergoeding, nagaat of hiervoor een verklaring is te vinden, en indien dit te wijten is aan het feit dat betalingen naar rato zijn verdeeld, ervoor zorg te dragen dat de betalingen worden herverdeeld.

In dit concrete geval geeft de Nationale ombudsman de minister van Justitie in overweging om ervoor zorg te dragen dat het CJIB het restant van de vordering dat verzoekers pleegzoon nog zou moeten voldoen, kwijtscheldt met uitzondering van het bedrag van € 17,27 dat nog blijft openstaan en het ten onrechte teruggestorte bedrag van € 213 opnieuw invordert bij de betrokken mededader.

Onderzoek

Op 12 mei 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer W. te Coevorden, met een klacht over een gedraging van het Centraal Justitieel Incasso Bureau te Leeuwarden.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

Zowel de minister van Justitie als verzoeker deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift van 10 mei 2005, met bijlagen.

Aanvullende stukken van verzoeker van 10 januari 2006.

Standpunt van de minister van Justitie van 1 mei 2006.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

Aanwijzing executie (vervangende) vrijheidsstraffen, taakstraffen, geldboetes, schadevergoedings- en ontnemingsmaatregelen, d.d. 1 augustus 2003, Staatscourant 2003,126:

"5.2 Tenuitvoerlegging van schadevergoedingsmaatregelen

(...)

5.2.2. Inningsfase De door het CJIB ontvangen gelden worden onverwijld afgedragen aan het slachtoffer. Als sprake is van meer slachtoffers worden de ontvangen gelden naar rato van de toegewezen schadevergoeding verdeeld.

Indien veroordeelde het verschuldigde bedrag op de eerste OLA niet (tijdig of volledig) heeft betaald, wordt hem na het verstrijken van de betaaltermijn een eerste wettelijke verhoging opgelegd (art. 24 b WvSr). Voor betaling van het op dat moment verschuldigde bedrag wordt hem/haar een eerste aanmaning met OLA gezonden. Indien veroordeelde op de eerste aanmaning niet tijdig of volledig betaalt, wordt hem een tweede wettelijke verhoging opgelegd (artikel 24 b WvSr). Veroordeelde kan hiervan door middel van een tweede aanmaning in kennis worden gesteld. Reageert veroordeelde in de inningsfase niet door betaling of anderszins dan gaat de zaak door naar de incassofase."